

Верховний
Суд

Особливості кримінального провадження в умовах воєнного стану

Олександра Яновська

доктор юридичних наук, професор,
суддя Верховного Суду

22 вересня 2023 року
Київ, Україна

Злочини, вчинені у період повномасштабного вторгнення рф (станом на 19.09.2023)

107 713 злочинів агресії та воєнних злочинів

104 512 Порушення законів та звичаїв війни (ст. 438 КК)

78 Планування, підготовка або розв'язання та ведення агресивної війни (ст. 437 КК)

62 Пропаганда війни (ст. 436 КК)

3 061 Інші

16 549 злочинів проти національної безпеки

5 403 Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України (ст. 110 КК)

2 703 Державна зрада (ст. 111 КК)

6 342 Колабораційна діяльність (ст.111-1 КК)

911 Пособництво державі-агресору (ст. 111-2 КК)

81 Диверсія (ст. 113 КК)

1 109 Інші

У режимі відеоконференції судове провадження у ККС ВС здійснювалось у 1 287 кримінальних провадженнях (справах).

Найменування респондента	Розглянуто				
	перше півріччя 2021	перше півріччя 2022	перше півріччя 2023	Динаміка% (1п 2021 до 1п 2023)	Динаміка% (1п 2022 до 1п 2023)
Касаційний кримінальний суд у складі ВС (усього), із них:	5 243	2 359	5 116	-2,4	у 2,2 р.
кримінальне судочинство	5 124	2 316	5 009	-2,2	у 2,2 р.
про адміністративні правопорушення	119	43	107	-10,1	у 2,5 р.
Велика Палата Верховного Суду	107	26	44	-58,9	69,2
УСЬОГО	5 350	2 385	5 160	-3,6	у 2,2 р.

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ КАСАЦІЙНИМ КРИМІНАЛЬНИМ СУДОМ У СКЛАДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ ПОДАНЬ, КЛОПОТАНЬ ПРО НАПРАВЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ З ОДНОГО СУДУ ДО ІНШОГО У ПЕРШОМУ ПІВРІЧЧІ 2023 РОКУ

№ з/п	Найменування показника	1 півріччя 2023
А	Б	1
1	Перебувало на розгляді подань/клопотань про направлення кримінального провадження з одного суду до іншого (усього), із них:	2 033
2	надійшло на розгляд упродовж періоду	1 998
3	Розглянуто подань/клопотань (усього), із них:	2 004
4	змінено підсудність	1 023
5	<i>% від кількості розглянутих</i>	<i>51 %</i>
6	відмовлено у зміні підсудності	926
7	<i>% від кількості розглянутих</i>	<i>46 %</i>
8	постановлено ухвалу про повернення подання/клопотання	34
9	постановлено ухвалу про залишення подання/клопотання без розгляду	21

Структура розглянутих ККС ВС процесуальних звернень і кримінальних проваджень

 Касаційні скарги
1 974

 Підсудність
314

 Адміністративні правопорушення
43

 Нововиявлені або виключні обставини
28

I пів. 2022

 Касаційні скарги
2 976

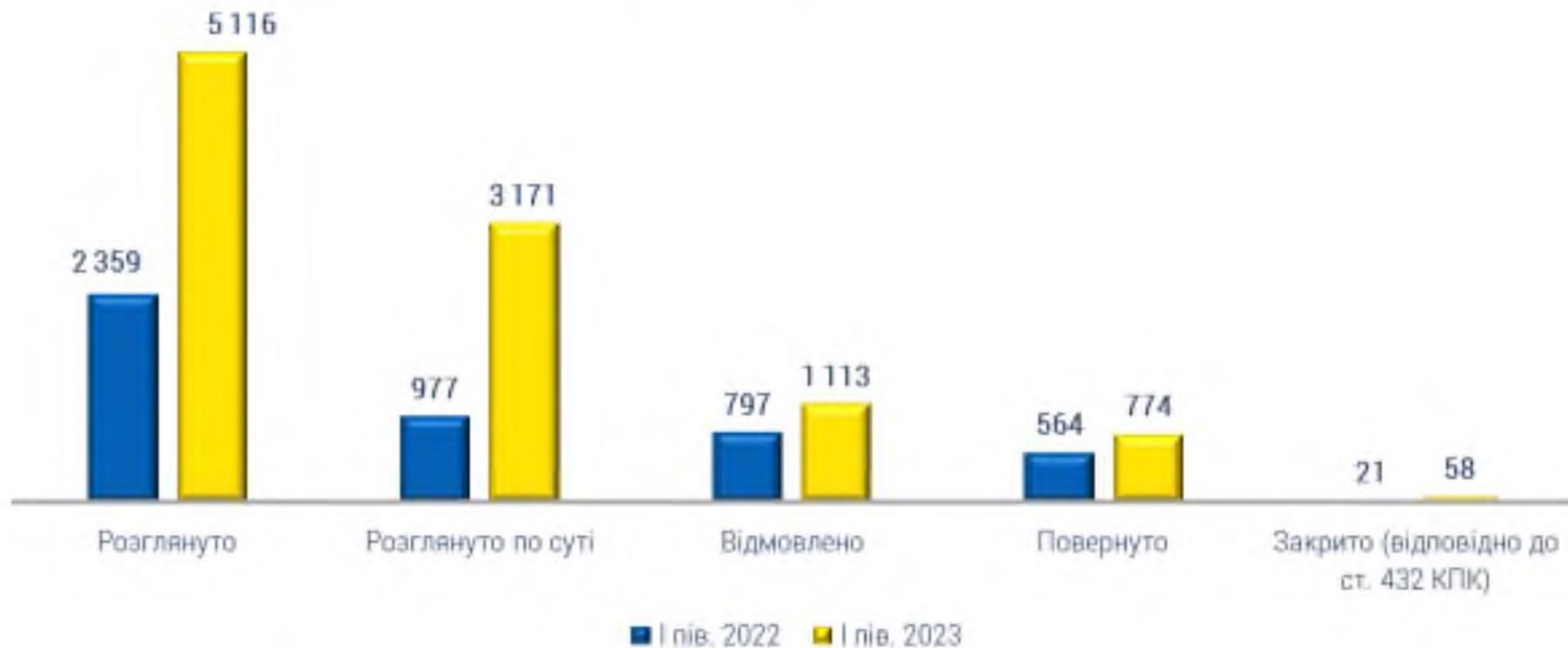
 Підсудність
2 004

 Адміністративні правопорушення
107

 Нововиявлені або виключні обставини
29

I пів. 2023

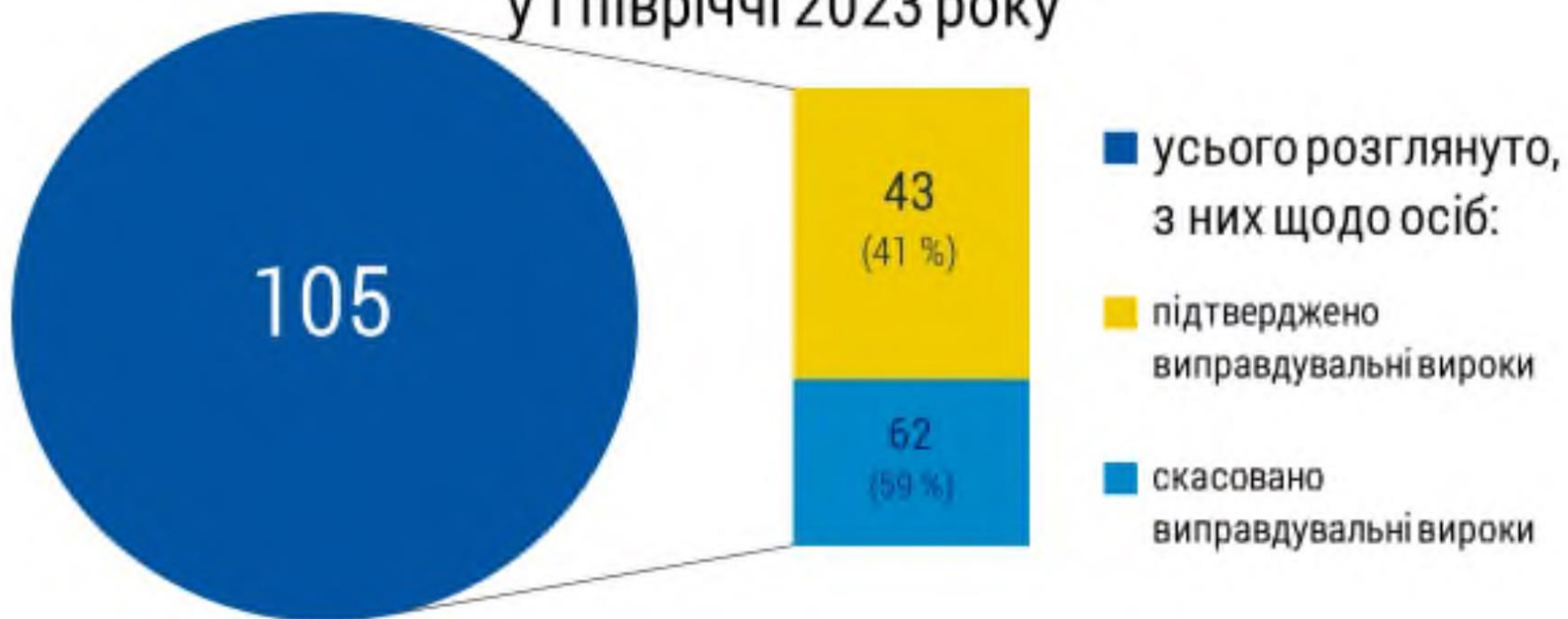
Результати розгляду процесуальних звернень і кримінальних проваджень (справ)

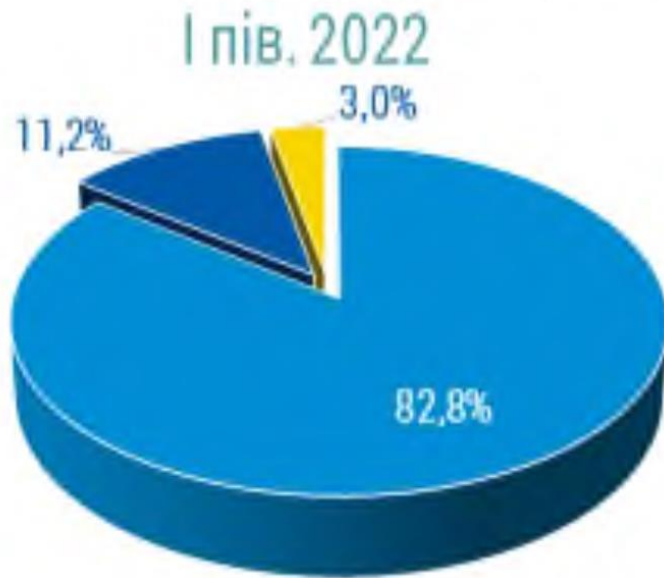
Результати касаційного перегляду судових рішень у кримінальних провадженнях (справах)

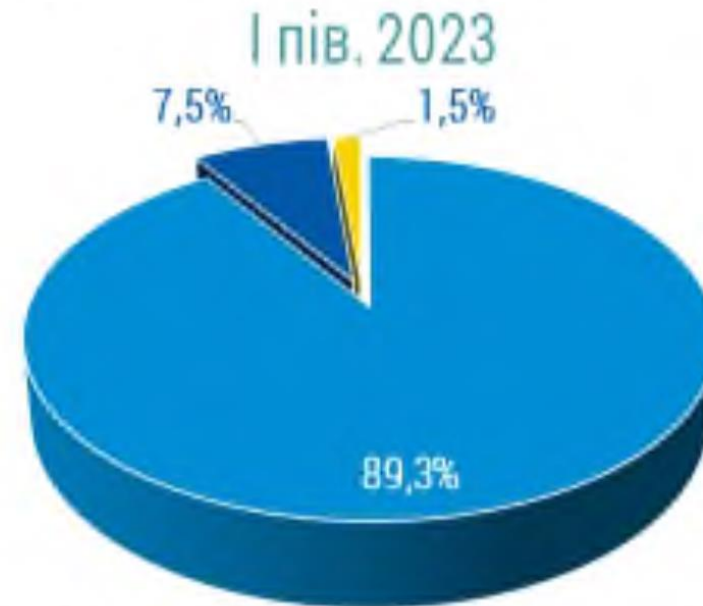
Результати касаційного розгляду виправдувальних вироків загальних судів у I півріччі 2023 року

Підстави скасування у касаційному порядку судових рішень у кримінальних провадженнях

- Істотне порушення кримінального процесуального закону (ст. 412 КПК)
- Неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність (ст. 413 КПК)
- Невідповідність призначеного судом покарання ступеню тяжкості кримінального правопорушення та особи обвинуваченого (ст. 414 КПК)

- Істотне порушення кримінального процесуального закону (ст. 412 КПК)
- Неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність (ст. 413 КПК)
- Невідповідність призначеного судом покарання ступеню тяжкості кримінального правопорушення та особи обвинуваченого (ст. 414 КПК)

Законодавчі зміни до Кримінального кодексу України на період дії воєнного стану

- «Бойовий імунітет» як обставина, що виключає кримінальну протиправність діяння (ст. 43-1);
- Запровадження довічного позбавлення волі як виду покарання за державну зраду, диверсію;
- Колабораційна діяльність (ст.111-1);
- Незаконне використання гуманітарної допомоги (ст.201-2);
- Виправдовування збройної агресії рф проти України (ст.436-2);
- Перетинання державного кордону України з терористичною метою (ст.258-6).

Підривна діяльність проти України (ст. 111 КК) – це дії іноземних держав, іноземних організацій або їх представників, спрямовані на підриив основ національної безпеки України та завдання істотної шкоди суверенітетові, територіальній цілісності, недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України. Суддя Апеляційного суду Автономної Республіки Крим, яка не була звільнена із цієї посади в порядку, встановленому законами України, здійснювала «правосуддя» на окупованій території України від імені іноземної держави (Російської Федерації), керуючись її матеріальним і процесуальним правом, була призначена на посаду «судді Верховного Суду Республіки Крим» та прийняла на себе повноваження судді іншої держави (Російської Федерації), яка окупувала й незаконно анексувала територію АРК, вважається такою, що порушила вимоги ст. 65 Конституції України, присяги судді, оскільки фактично забезпечувала становлення та зміцнення окупаційної влади Російської Федерації шляхом утворення і функціонування незаконно створених окупаційних органів судової влади цієї держави на окупованій території України, виконання функцій представника окупаційної судової влади Російської Федерації з метою недопущення контролю української влади на території Автономної Республіки Крим, а отже надання нею допомоги Російській Федерації у проведенні підривної діяльності проти України на шкоду суверенітетові та територіальній цілісності України. Суддя Апеляційного суду Автономної Республіки Крим, яка, скориставшись переважним правом на заміщення посади судді в утвореному суді Російської Федерації – «Верховний Суд Республіки Крим», фактично отримала за законодавством Російської Федерації громадянство цієї держави як необхідну умову такої діяльності, на час ухвалення вироку місцевим судом, яким її було засуджено за ст. 111 КК, залишалася громадянкою України незалежно від місця її проживання, оскільки **примусове автоматичне набуття нею як громадянкою України, яка проживає на тимчасово окупованій території, громадянства Російської Федерації не визнається Україною, отже не може бути підставою для втрати нею громадянства України.** Набуття такою особою громадянства Російської Федерації не впливає на зміст її правових відносин з Україною, за якими вона визнається лише громадянкою України.

Детальніше з текстом постанови ВС від 21.12.2022 у справі № 759/5737/17 (провадження № 51-2899км20) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108225763>.

Колабораційна діяльність (ст. 111-1 КК) За колабораційну діяльність (ч. 1 ст. 111-1 КК), вчинену вчителем української мови не у зв'язку з навчальною та виховною діяльністю учнів, призначення основного покарання у виді позбавлення права обіймати посади, пов'язані з виконанням функцій держави та місцевого самоврядування, строком на 10 років є обґрунтованим з огляду як на безальтернативний характер цього покарання у санкції ч. 1 ст. 111-1 КК, так і на дискреційні повноваження суду призначати або позбавлення права обіймати певні посади, або позбавлення права займатися певною діяльністю, а також на те, що вчитель був звільнений з посади на підставі п. 3 ч. 1 ст. 41 Кодексу законів про працю України. Покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю може призначатися як щодо осіб, які вже обіймають певні посади або здійснюють відповідну діяльність, так і щодо осіб, які такі посади можуть обійняти в майбутньому, або ж у майбутньому можуть здійснювати відповідну діяльність.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 04.04.2023 у справі № 295/5493/22 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110055033>

Самовільне залишення військової частини або місця служби (ст. 407 КК) Дії військовослужбовця, який у встановленому законом порядку не був звільнений з військової служби та який не з'явився на службу без поважних причин в умовах особливого періоду (крім воєнного стану) до військової частини у зв'язку з завершенням строку дії контракту, підлягають кваліфікації за ст. 407 КК. Завершення строку дії контракту автоматично не позбавляє особу статусу військовослужбовця та не звільняє її від виконання обов'язків військової служби. Неотримання військовослужбовцем грошового забезпечення на підставі наказу командира військової частини у зв'язку з самовільним залишенням служби не свідчить про те, що особа припинила військову службу.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 20.04.2023 у справі № 748/1376/20 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110428143>

Дезертирство (ст. 408 КК) та самовільне залишення військової служби або місця служби (ст. 407 КК) є суміжними складами кримінальних правопорушень, які розмежовуються, зокрема, за ознаками суб'єктивної сторони. Обов'язковою ознакою дезертирства є мета ухилитися від військової служби не тимчасово, а назавжди. Водночас військовослужбовець може заявляти про свій намір ухилитися від військової служби взагалі або ухилитися від неї протягом невизначеного часу (наприклад, доки його не затримав). Фактичний строк відсутності військовослужбовця в місці служби при дезертирстві може не перевищувати однієї доби, що має значення виключно для призначення покарання.

Детальніше з текстом постанови ВС від 01.12.2022 у справі № 297/2178/21 (провадження № 51-1204км22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107834089>

Дезертирство (ст. 408 КК). Для встановлення ознак складу злочину, передбаченого ст. 408 «Дезертирство» КК, судам належить досліджувати та брати до уваги докази, які підтверджують наявність у військовослужбовця мети ухилитися від військової служби. Апеляційний суд під час нового судового розгляду повинен, зокрема, перевірити доводи в апеляційній скарзі прокурора, які вказують на наявність у діях виправданого військовослужбовця (військового комісара) мети уникнути військової служби, як-то відсутність дозволу у військовослужбовця на відпустку, а також його рапортів на відпустку, достовірну обізнаність військовослужбовця щодо обраного стосовно нього запобіжного заходу у вигляді підписки про невиїзд, який унеможлиблює самовільне залишення території України, намагання військовослужбовця залишити територію України та його затримання під час прикордонного контролю.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 18.04.2023 у справі № 761/14205/13-к <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110367831>

Бездіяльність військової влади (ст. 426 КК) з об'єктивної сторони полягає у вчиненні трьох альтернативних суспільно небезпечних діянь, які з огляду на правила граматичного тлумачення відрізняються моментом закінчення. Бездіяльність військової влади у формі умисного неприпинення злочину, що вчиняється підлеглим, є кримінальним правопорушенням із формальним складом, яке відрізняється від адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 172-16 КУпАП, у формі умисного невжиття заходів щодо припинення кримінального правопорушення, що вчиняється підлеглим. Обов'язковою ознакою бездіяльності військової влади у формах ненаправлення військовою службовою особою до органу досудового розслідування повідомлення про підлеглого, який вчинив кримінальне правопорушення, та іншого умисного невиконання військовою службовою особою дій, які вона за своїми службовими обов'язками повинна була виконати, є суспільно небезпечні наслідки у виді істотної шкоди, що відповідно до примітки 2 ст. 425 КК може виявлятися в заподіянні як майнової, так і немайнової шкоди. водночас вчинення останніх двох форм бездіяльності військової влади в умовах особливого періоду, що не потягли за собою заподіяння істотної шкоди або не спричинили тяжких наслідків, не передбачені в ч. 3 ст. 426 КК як кримінальні правопорушення.

Детальніше з текстом постанови ОП від 17.10.2022 у справі № 686/13801/16-к (провадження № 51-4160кмо20) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106940469>.

Виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників (ст. 436-2 КК) Розміщення на своїй сторінці в соціальній мережі «Вконтакте» публікацій, а також вподобання публікацій інших користувачів цієї соціальної мережі, які містять публічне схвалення військової агресії російської федерації проти України, утворюють склад кримінального правопорушення, передбаченого ст. 436-2 КК. Покарання у виді позбавлення волі, призначене особі, визнаній винуватою у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 436-2 КК, без застосування до неї ст. 75 КК, є обґрунтованим з огляду на підвищений ступінь тяжкості кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку і кримінального правопорушення, передбаченого ст. 436-2 КК. Епізоди злочинної діяльності особи, визнаної винуватою у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 436-2 КК, вчинені до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення кримінальної відповідальності за виготовлення та поширення забороненої інформаційної продукції» (до 16.03.2022), яким КК було доповнено ст. 436-2, підлягають виключенню з обсягу обвинувачення. Виключення таких епізодів з обсягу обвинувачення засудженої не впливає на кваліфікацію її дій за ч. 2 ст. 436-2 КК та на міру призначеного покарання за наявності обвинувачення у вчиненні після набрання чинності цим Законом інших епізодів злочинної діяльності за цією статтею.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 18.05.2023 у справі № 127/12127/22 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111096337>

Законодавчі зміни до Кримінального процесуального кодексу України на період дії воєнного стану

- Надання додаткових повноважень прокурорам та слідчим;
- Винятковий порядок застосування запобіжних заходів;
- Розширення застосування дистанційного правосуддя;
- Особливості використання доказів;
- Особливості обчислення строків досудового розслідування в умовах воєнного стану;
- Співпраця із Міжнародним кримінальним судом.

Порядок здійснення виклику особи під час досудового розслідування та судового розгляду **за процедурою in absentia** у кримінальному провадженні щодо особи, яка перебувала на тимчасово окупованій території та яку обвинувачували у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 111, ч. 1 ст. 258-3 КК, здійснення спеціальної процедури кримінального провадження (досудового розслідування і судового розгляду) за відсутності обвинуваченого (in absentia) не вважається порушеним, якщо процесуальною підставою для цього слугували ухвала слідчого судді місцевого суду й ухвала місцевого суду, а орган досудового розслідування та місцевий суд вжили не лише прямо передбачених КПК заходів щодо інформування підозрюваної особи про здійснення кримінального провадження шляхом публікації відповідної інформації в засобах масової інформації та в мережі «Інтернет», але й додаткових заходів, які забезпечили ефективне інформування обвинуваченої (шляхом направлення листів на електронну пошту).

Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 25.01.2023 у справі № 225/1957/21 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108686126>

З моменту звернення іноземця у встановленому законодавством порядку до уповноваженого органу держави із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, або особою, яка потребує тимчасового захисту, така особа перебуває під захистом України протягом розгляду цієї заяви, а також під час оскарження відмови в наданні такого статусу, а тому **прийняття рішення про екстрадицію** цієї особи державі, громадянином якої вона є, не відповідає вимогам закону. Якщо такий іноземець є громадянином російської федерації, однак на момент розгляду касаційної скарги прокурора він проходить військову службу, захищаючи територію України від військової агресії російської федерації, то екстрадиція до держави, яка здійснює військову агресію проти України, може призвести до негативних наслідків, зокрема до загрози його життю, здоров'ю чи застосування тортур. Ухвала апеляційного суду, якою залишено без зміни ухвалу слідчого судді місцевого суду про скасування постанови Генерального прокурора про видачу (екстрадицію) громадянина російської федерації може бути оскаржена в касаційному порядку лише прокурором з мотивів неправильного застосування судом норм міжнародних договорів України, якщо скасування рішення про видачу (екстрадицію) перешкоджає подальшому провадженню щодо особи, видача якої запитувалася іноземною державою.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 23.03.2023 у справі № 757/56198/21-к <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109911745>

КПК не передбачає правил щодо обов'язкового визначення прокурора в кримінальному провадженні залежно від суб'єкта вчинення кримінального правопорушення. Здійснення процесуального керівництва в кримінальному провадженні, яке стосується вчинення загальнокримінального злочину, не пов'язаного з проходженням військової служби, за принципами територіальності прокурорами місцевої прокуратури, а не прокурорами військової прокуратури, з урахуванням того, що обвинувачений після укладення ним контракту для проходження військової служби самовільно залишив місце військової служби з метою ухилення від військової служби, за що був засуджений місцевим судом за ч. 3 ст. 408 КК (дезертирство), не є істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону та не тягне за собою визнання доказів недопустимими, а слідчих і процесуальних дій під час досудового розслідування – незаконними.

Детальніше з текстом постанови ВС від 01.08.2022 у справі № 161/7088/20 (провадження № 51-3815км20) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105637184>.

Військовослужбовець військової служби за контрактом, якому присвоєно військове звання та який перебуває на посаді у військовій частині Національної гвардії України, є працівником правоохоронного органу. Злочин, учинений таким військовослужбовцем, підслідний Державному бюро розслідувань.

Детальніше з текстом постанови ВС від 23.06.2022 у справі № 199/6610/20 (провадження № 51-508км22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105012092>.

... ст. 615 КПК передбачено, зокрема, що на місцевості (адміністративній території), на якій діє правовий режим воєнного, надзвичайного стану, проведення антитерористичної операції, у разі неможливості виконання у встановлені законом строки слідчим суддею повноважень, передбачених статтями 247 та 248 цього Кодексу, ці повноваження виконує відповідний прокурор. Таким чином, нормою ст. 615 КПК встановлено винятки із правил, передбачених ст.ст. 246, 247, 260 цього Кодексу, в яких зазначено, що рішення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема, аудіо, відеоконтролю особи приймає слідчий суддя за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором. При цьому аналіз ст. 615 КПК дозволяє зробити висновок про те, що для застосування положень вказаної норми у частині допустимості виконання повноважень, передбачених статтями 163, 164, 234, 235, 247 та 248 цього Кодексу, відповідним прокурором необхідно встановити наявність двох обов'язкових умов:

- 1) здійснення досудового розслідування на місцевості (адміністративній території), на якій діє правовий режим воєнного, надзвичайного стану, проведення антитерористичної операції;
- 2) неможливість виконання відповідним слідчим суддею вказаних повноважень у встановлені законом строки.

Отже, апеляційний суд, даючи оцінку матеріалам, одержаним у результаті НСРД, мав би перевірити як наявність умов, встановлених у ст. 615 КПК, для надання дозволу відповідним прокурором, так і можливість отримання дозволу слідчого судді апеляційного суду в спосіб, передбачений ст. 247 КПК, з огляду на спеціальний порядок розгляду і вирішення клопотань із присвоєнням ухвалам слідчого судді грифу секретності, невідкладність самої НСРД та встановлені законом строки вирішення питання про надання дозволу на її проведення (забезпечення оперативності вирішення цього питання).

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 03.12.2019 у справі № 425/217/17 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86241456>

Ухвалення судом рішення про здійснення дистанційного судового провадження, у якому поза межами приміщення суду перебуває обвинувачений, який заявив клопотання про безпосередню участь у судовому розгляді, крім випадків здійснення дистанційного судового провадження в умовах воєнного стану, згідно з приписами ст. 412 КПК є істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону. Якщо через захворювання стан здоров'я обвинуваченого перешкоджає його безпосередній участі в судовому засіданні або становить загрозу чи небезпеку життю, здоров'ю інших учасників судового процесу, необхідним є вжиття заходів щодо відкладення судового розгляду на строк, об'єктивно необхідний для їх усунення. У разі непереборності загроз, що виникли, відповідно до вимог ст. 336 КПК суд мотивованою ухвалою, з наведенням відповідного обґрунтування повинен ухвалити рішення про проведення дистанційного судового провадження в режимі відеоконференції за участю обвинуваченого.

Детальніше з текстом постанови ОП від 21.11.2022 у справі № 415/1698/12-к (провадження № 51-4999кмо20) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107533687>.

Здійснення апеляційного розгляду кримінального провадження без участі захисника, який подав клопотання про відкладення судового засідання у зв'язку з необхідністю виконання свого обов'язку, передбаченого законодавством України, з'явитися до територіального центру комплектування, що підтверджується копією повістки, є істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 21.03.2023 у справі № 720/1277/20 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109855140>

Довід про вихід слідчого судді за межі своїх повноважень обвинувачення ґрунтує на тому, що на відміну від формулювання викладеного у пункті 2 частини 1 статті 303 КПК, яке передбачає право оскаржити рішення про зупинення «досудового розслідування», пункт 3 частини 1 статті 615 КПК передбачає рішення про зупинення «строку досудового розслідування». Суд не вважає різницю у формулюванні у згаданих положеннях КПК вирішальною для **права на оскарження постанови слідчого**. У другому реченні пункту 3 частини 1 статті 615 КПК законодавець використав вираз «до зупинення досудового розслідування», що свідчить про те, що в його намір не входило виключити постанови, ухвалені слідчим на підставі цього положення, із загального права на оскарження, передбаченого пунктом 2 частини 1 статті 303 КПК. Крім того, хоча на момент ухвалення слідчим постанови від 11 березня 2022 року частина 4 статті 615 КПК передбачала, що скарги на рішення, дії чи бездіяльність прокурора, прийняті або вчинені на виконання повноважень, визначених частиною 1 цієї статті, розглядаються «судом», вже 14 квітня 2022 року було внесено зміни до цього положення, де чітко було встановлено, що такі скарги розглядаються «слідчим суддею» відповідного суду. Таким чином, можливість оскарження до слідчого судді рішення слідчого про зупинення строку досудового розслідування, ухвалене на виконання повноважень, визначених частиною 1 статті 615 КПК, було чітко передбачено частиною 4 цієї ж статті.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 06.06.2023 у справі № 489/6721/21 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111431188>

Вирішуючи питання про поновлення строку на апеляційне оскарження вироку місцевого суду, який закінчувався після оголошення в Україні 24.02.2022 воєнного стану, апеляційний суд для визначення поважності причин пропуску процесуального строку повинен урахувати, зокрема, місцезнаходження суду та режим його роботи, поточний хід бойових дій, місце перебування учасників справи або їхніх представників, наявність у конкретної особи фактичної можливості звернутися до суду з дотриманням процесуального строку й те, як конкретно обставини, пов'язані з воєнним станом, завадили вчинити вказану процесуальну дію в межах строку. Подання прокурором, який був присутній у судовому засіданні під час проголошення вироку 26.01.2022 Дарницьким районним судом міста Києва і того ж дня отримав його копію, апеляційної скарги на цей вирок більш ніж через два місяці після закінчення встановленого КПК процесуального строку попри те, що він продовжував працювати в органах прокуратури м. Києва, а безпосередніх бойових дій на території м. Києва після 25.02.2022 упродовж березня – квітня не відбувалося, не є підставою для поновлення строку на апеляційне оскарження, якщо прокурор в апеляційній скарзі не навів достатньо переконливих пояснень неможливості зробити це в більш стислі терміни.

Детальніше з текстом постанови ВС від 04.10.2022 у справі № 761/1799/16-к (провадження № 51-1487км22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106757992>.

Сам факт запровадження воєнного стану в Україні, без обґрунтувань неможливості звернення до суду стороною саме у встановлені строки через запровадження такого, не можна вважати безумовно поважною причиною для поновлення цих строків. у касаційній скарзі прокурора не наведено переконливих доводів того, що рішення суду апеляційної інстанції про невизнання поважними причин пропуску строку на апеляційне оскарження, зазначених у клопотанні прокурора, є безпідставним, а відмова у задоволенні такого клопотання - необґрунтованою.

Посилання у касаційній скарзі прокурора стосовно того, що суд апеляційної інстанції, зазначивши про те, що лише останні чотири дні строку апеляційного оскарження випадали на час збройної агресії російської федерації, допустив порушення закону, яке прямо забороняє скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства навіть в умовах воєнного стану, не є тими істотними порушеннями КПК, які перешкодили чи могли перешкодити суду ухвалити законне та обґрунтоване судове рішення.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 31.08.2023 у справі № 235/5798/15 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113204128>

Факт запровадження воєнного стану в Україні не є **безумовною підставою для поновлення пропущеного процесуального строку**, тому це питання має вирішуватися в кожному конкретному випадку з урахуванням доводів, наведених у заяві, та обставин, які існували й об'єктивно перешкоджали вчиненню процесуальних дій. Для визнання поважною цієї підстави слід брати до уваги, зокрема, територіальне місцезнаходження суду, порядок його функціонування, хід бойових дій, наявність реальної небезпеки для життя учасників процесу, тривалість самого процесуального строку; час, який минув із дати завершення процесуального строку; наявність чи відсутність обставин, які об'єктивно перешкоджали особі реалізувати своє право (повноваження) у межах визначеного процесуального строку; поведінку особи, яка звертається з відповідним клопотанням, зокрема, чи вживала особа розумних заходів для того, щоб реалізувати своє право (повноваження) у межах процесуального строку та якнайшвидше після його закінчення (у разі наявності поважних причин його пропуску), а також інші доречні обставини. Поважними причинами пропуску прокурором на три дні процесуального строку на апеляційне оскарження вироку Роменського міськрайонного суду Сумської області (до 07.03.2022) слід визнавати як введення з 24.02.2022 в Україні воєнного стану, так і блокування з 25.02.2022 військами російської федерації міста Ромни, оточення ними Роменського району Сумської області з 01.03.2022 до 11.03.2022, а також припинення роботи Апеляційного суду Сумської області з 24.02.2022 до особливого розпорядження голови суду, організацію роботи Роменського міськрайонного суду Сумської області згідно з положеннями рішення та рекомендаціями Ради суддів України відповідно від 24.02.2022 і від 02.03.2022.

Детальніше з текстом постанови ВС від 25.10.2022 у справі № 585/2494/18 (провадження № 51-2131км22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107023971>

Повномасштабне вторгнення російської федерації 24.02.2022 на територію України, введення воєнного стану і, як наслідок, переїзд адвоката в більш безпечне місце самі собою не можуть вважатися **поважними причинами пропуску строку на апеляційне оскарження** вироку суду першої інстанції, якщо адвокат не надав підтвердження такого переїзду, а в самому регіоні, де розташований суд апеляційної інстанції, бойові дії не велися.

Детальніше з текстом постанови ВС від 13.12.2022 у справі № 127/1796/21 (провадження № 51-2157км22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107904819>

Поважною причиною поновлення строку на апеляційне оскарження судового рішення доцільно вважати перебування засудженого на непідконтрольній Україні території в межах реалізації домовленостей стосовно обміну полоненими, що позбавляло його можливості звернутися за захистом та правовою допомогою для написання апеляційної скарги.

Детальніше з текстом постанови ВС від 19.12.2022 у справі № 263/13128/18 (провадження № 51-3202км19) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108059847>.

Верховний
Суд

Дякую за увагу!